

Funia de nisip – timp crud al eternității

Cartea lui Lucian Strochi, *Funia de nisip*, are ca temă principală copilăria construită epic din amintiri, rememorări, momente de reflexie profundă și dintr-un realism puternic, titlul fiind o metaforă integratoare și suficientă pentru manifestarea și perceperea timpului în dimensiuni complexe regăsite la nivelul înțelegerii acestora de către simbolul peren al inocenței și frumuseții pure din fiecare dintre noi – copilul.

Lucian Strochi este un poet, prozator, dramaturg, critic literar și estetician și se naște la Petroșani, județul Hunedoara, la 23 iulie, în prima zi din zodia Leului, într-o duminică, din părinți basarabeni. După un traseu dramatic, părinții, refugiați din Basarabia ocupată, se stabilesc în România în 1944. Urmează cursul elementar și liceul la Petroșani. În 1966 debutează cu o poezie, pentru ca, mult mai târziu, în urma unui pariu cu un prieten să participe la mai toate concursurile literare din țară, obținând în total 86 de premii în mai puțin de un an și jumătate. În 1974 devine licențiat al Facultății de Filologie a Universității din București, absolvind ulterior și un curs postuniversitar de biblioteconomie. În 2003 își susține doctoratul la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași.

Destinul îl face profesor la Tazlău, Piatra Neamț și Luminiș, bibliotecar la Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” din Piatra Neamț și la o școală, purtător de cuvânt al Consiliului Județean Neamț și la Primăria municipiului Piatra Neamț. Ulterior conduce Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural a Județului Neamț. Este și redactor-șef la „Reformatorul” (1993-1999), codirector la „Antiteze” (2002), pentru ca mai apoi să intre în învățământul pietrean, unde profesează și acum.

În 2010 publică, printre altele și *Funia de nisip*, carte care cuprinde 320 de pagini tipărită la Tipografia *Autograf* din Piatra-Neamț, editor fiind prestigioasa editură *Cetatea Doamnei*.

Lucian Strochi are meritul, așa după cum afirmă și el în *În loc de Postfață* de a condensa în cele 320 de pagini ale cărții sale o perioadă am spune noi aproape confuză din viața unei persoane, perioadă ce se încadrează în intervalul 0-8 ani și care corespunde frumoasei copilării, *vârstei de aur* inocente și sublime în care se regăsesc și reminescentele unei preadolescențe timpurii unde copilul din fiecare se întâlnește cu perversitatea neintenționată de „a fi” și de „a deveni” a adolescentului. Autorul este conștient de riscul asumat în vederea scrierii unei astfel de cărți care poate părea la prima vedere „mărturisirea lipsei unui imaginar expansiv, o anumită încremenire în proiect, o metamorfoză înghețată, o limită”- întrucât elementul de originalitate al introducerii în literatura română a unei astfel de teme este supraevaluat și, de ce, nu exploatat deja de către scriitori canonici și nu numai. Încercând să-și încadreze opera într-o specie literară afirmă că *Funia de nisip*: „Nu e - sunt sigur - un jurnal... Nu e o carte de memorii... Nu e și nici nu și-a propus să fie o monografie sistematică... Restrângând, prin repetate negații ce nu este această carte, mă resemnez să cred că aș putea spune despre ea că este un (auto)bildungsroman...”. De asemenea,

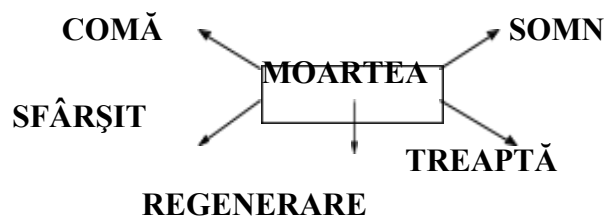
revendicându-și substratul originii sale pe această lume și timpul în care se naște sub un *moment astral*, Lucian Strochi scrie această carte a copilăriei, în contextul în care cititorii epocii contemporane și-ar putea regăsi înăuntrul acestor pagini frânturile de timp, amintirile și momentele plăcute ale copilăriei reînviată. Scriind aceste pagini, regretă că se desparte, scriitoricește vorbind, de amprenta copilăriei sale pe foaia vieții și epuizând acest subiect într-o operă completă conștientizează necesitatea eliberării de dezvoltările fractalice ale timpului trecut.

Un merit pe care i-l recunoaștem scriitorului este efortul său de apropiere a cuvintelor și înțelesurilor lor, încercarea decodării acestora prin analogii și jocuri de cuvinte, fapt asumat în reușită dar și în eșec; cântecele și poeziile populare făcând parte din universul copilului din el și din încercările infantile de explicare a fenomenelor și a întâmplărilor din universul adulților care își împletea traiectoria existențială oarecum paralel cu cel al copiilor. Un alt merit ar fi capacitatea cu care a reușit să zugrăvească vestigiile copilăriei chiar dacă, de cele mai multe a fost tentat să realizeze corespondențe cu amintiri din preadolescență și adolescență, perioade în care ar fi putut reține mult mai multă informație. Cartea nu este structurată pe capitole ci este formată dintr-o colecție de texte bine delimitate de acțiunea care se petrece la un moment dat în spațiu și timp. Chiar dacă aparent nu au nicio legătură unele cu altele, anumite texte se succed din punctul de vedere al temei sau motivului tratat pe parcurs însă mai apar și discontinuități în prezentarea ideilor pentru ca mai apoi să se realizeze trecerea subtilă către alte fapte și trăiri încă vii în memoria autorului.

Textele, care de fapt reprezintă momente din viața micuțului Lucian, așa cum și le amintește după mult timp, se structurează astfel încât să dea naștere unui bildungsroman, unui roman al transformării și inițierilor continue în lumi necunoscute.

Funia de nisip începe, inevitabil, cu momentul nașterii, moment care nu-i aparține ca amintire ci și-l însușește din povestirile mamei sale, la fel cum se întâmplă și cu alte câteva secvențe din viața sa pe care le descrie din perspectiva a ceea ce ar fi vrut să trăiască sau să revendice mai târziu ca fiind exclusiv parte a memoriei sale. Naratorul-personaj vede realitatea artistică ca parte a vieții sale și încearcă să nu se sustragă acesteia făcând trimiteri la ceea ce i s-a povestit sau la mituri, imagini și lucruri citite anterior. În prima parte a cărții, încearcă să introducă cititorul în atmosfera desfășurării acțiunii și să-l familiarizeze cu persoanele apropiate lui dând foarte multe detalii și accentuând realitatea înconjurătoare. Personajului principal i se mărturisește că este „produsul penicilinei” născut însă între zodii și primind drept cadou pe aceea care are ca planetă o stea. Călătoria sa prin lume este de atunci una ca a oricărui copil obișnuit (doar că el nu era un copil obișnuit deoarece a vorbit înainte de a merge) cu singura deosebire că a fost marcată profund de prima amintire legată de *moarte*: mama sa era să-l sufocă în timp ce-l alăpta. De altfel, întreg romanul este marcat de existența unei obsesii a morții care îi strangulează copilăria, dar îi lasă acesteia cheia evadării din realul necruțător prin sublinierea inocenței și a libertății de construcție a unui sistem valoric ce va exclude moartea din universul pur al copilului.

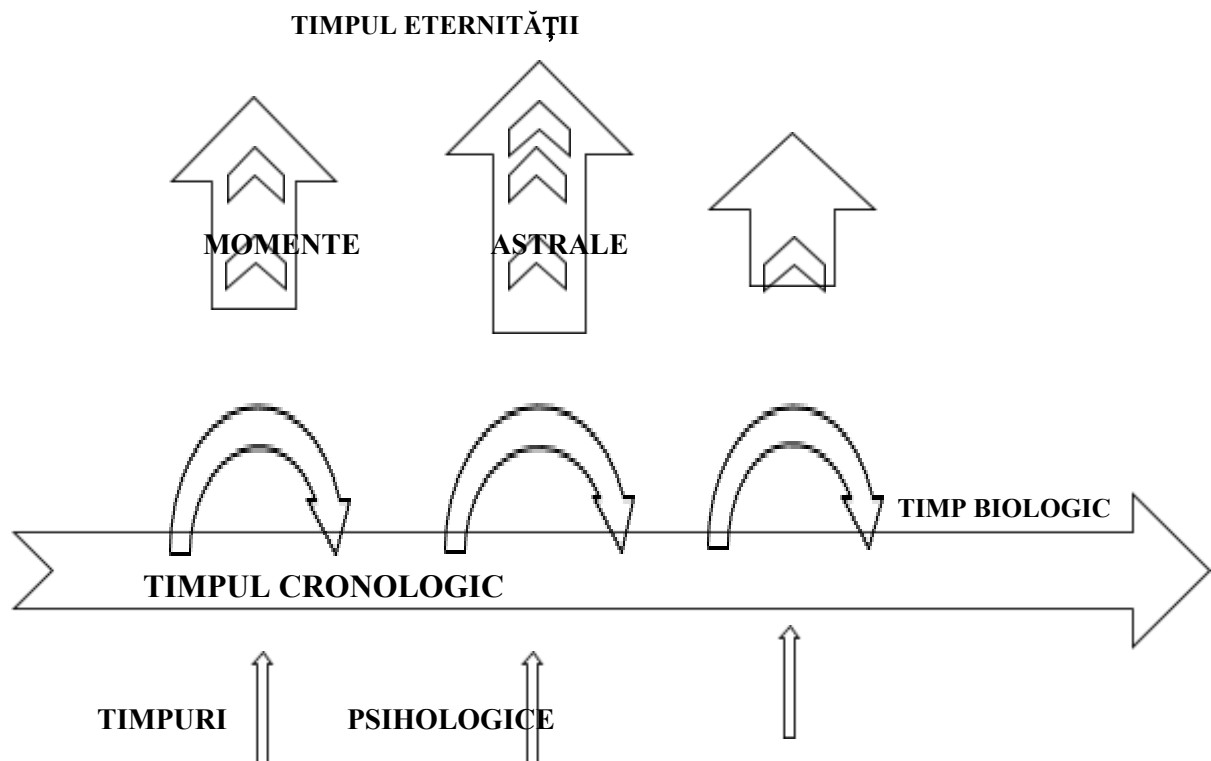
Tânărul personaj percepea moartea ca pe o răsplată pentru oamenii care au muncit și trebuie să se odihnescă, însă credea și că oamenii sunt nemuritori și dacă totuși e să mori atunci „moartea nu doare și mai ales nu doare după aceea“ antrenând convingerea că persoanele aflate în primii ani de viață nu percep fenomenele existente și poate neexplicate încă, cu aceeași intensitate cu care o face un adult, însă pot formula păreri personale legate de subiect. Tindem să credem că personajul principal a dezvoltat această obsesie a morții și datorită faptului că toată copilăria sa și-a petrecut-o jucându-se în cimitir sau în apropierea acestuia, fapt care i-a conferit caracterul puternic și luptător, dar și capacitatea de a percepe mai tranșant realitatea din jurul său pe care nu a lăsat-o așa goală și lipsită de înțeles, ci a înfrumusețat-o prin metafore (bulgării uzi ai mormintelor – „lacrimile morților” ce curg doar în pământ). Căci moartea nu este altceva decât aspectul perisabil și destructibil al existenței indicând ceea ce dispare în ineluctabila evoluție a lucrurilor, este intrarea în lumile Raiului sau ale Iadului, este fiică a nopții și soră a somnului având puterea incontestabilă de a regenera (biologic vorbind acest lucru este posibil o dată la 7 ani) și de a reprezenta o fază a inițierii fiind revelație și introducere, eliberare, dematerializare și descătușare. De asemenea, moartea mai este prezentă la zbaterea între două lumi: coma.

Copilul e capabil de o înțelegere profundă însă reprezentările pe care și le face sunt dintre cele mai simple, astfel, personajul nostru a înțeles că „Este foarte greu să mori. Amintirea ta printre oameni poate fi mai puternică decât însăși moartea.” Amintirea a ceea ce ești transpare morții, iar amintirea jocurilor cu praștia printre crucile de lemn și marmură, a primului cuvânt învățat din dorința de a ști cine a murit și ce scrie pe crucea respectivului transpare nu doar morții ci și inițierii în tainele cuvintelor și a raporturilor cu ceilalți copii. Un alt episod legat de *moarte* și de forța cu care aceasta s-a imprimat în memoria personajului copil și care i-a indus o altă percepție asupra ei a fost cel legat de existența unui câine turbat care a fost lăsat să moară la marginea drumului, undeva izolat, pentru a se evita contactul cu boala. Însă curiozitatea specifică vârstei l-a îndemnat să meargă să-l vadă. Aflat în procesul de putrefacție și stând să-l admire, copilul a înțeles o altă dimensiune a morții, aceea de parte componentă a vieții, de continuare a unui ciclu despre care nu știa foarte multe dar despre care știa că există, un ciclu integrator în natură și în cosmos. De altfel multe episoade din carte povestesc dorința copilului de a simți, vedea și percepe acel moment unic când viața se scurge din corp, momentul morții, însă nu era dorința criminală de a vedea cum i se face un rău altuia, ci aceea nestăpânită de a se simți puternic atunci când nimeni nu credea - dorința

de a se simți puternic când era copil. Alt moment încearcă să explice coșmarurile cu oglinzi considerate fotografii ale morții („Dacă e adevărat că, înaintând în vârstă, câștigăm în profunzime - copii nu au simțul perspectivei, adică al profunzimii - atunci cine a afirmat că „singurul subiect serios care ar trebui să ne preocupe toată viața, rămâne moartea” avea dreptate. Căci ce înseamnă profunzimea câștigată, altceva decât faptul că ne-am mai apropiat cu câțiva pași de moarte? A te teme de oglinzi...e sinonim cu a te teme de moarte”). Aflăm că atât personajul, cât și naratorul au încercat să amâne cu cât mai multe clipe moartea oferindu-i mereu și mereu, alte chipuri și, mai ales, alte identități. „Copii nu au sentimentul timpului, deci nici al morții.“ – sentimentul nu exista, dar conștientizarea exista.

O amintire ciudată pentru personajul principal a fost cea legată de copilul bătrânel și înțelept de pe strada lor, care suferea de progerie - boala în care viața bolnavului se scurge biologic mai repede decât o viață normală. Atunci și în momentul în care a citit o povestire care se numea *Țara fără bătrâni* și-a pus problema timpului ceva mai serios decât o făcuse până la acel moment. Moartea îl obseda...timpul îl obseda... și astfel a încercat să-și explice variațiile acestuia despre care știa că existau independent de el, dar care îl mai afectau într-un mod ciudat.

Țara fără bătrâni vorbea de o funie de nisip pe care o țară a cerut-o altei țări a căror tineri își omorâseră bătrânii pentru că îi considerau inutili. Din fericire unul dintre tinerii acelei țări îi-a salvat bunicul și, pentru a nu se isca un război, când au venit cei din țara vecină să le ceară funia, atunci răspunsul singurului bătrân în viață a fost ca

tinerii să ceară capătul funiei. Auzind acel răspuns țara vecină s-a retras cu convingerea că ceilalți nu au omorât toți bătrânii așa cum au crezut inițial. *Funia de nisip* reprezenta pentru personajul principal ceva imposibil de realizat fizic, de aceea, a considerat că timpul putea fi reprezentat în dimensiuni de mărimi infinite - funie de timpuri împletite. Mărimea timpurilor era infinită însă numărul firelor din funie reprezenta o limită finită a concepției sale asupra acestui apriorism, întrucât a putut delimita foarte bine *timpul* comun sau *cronologic*, cel după care ne orientăm cu toții, *timpul biologic* sau timpul fiecăruia, *timpul psihologic* sau timpul înșelător decodat din intensitatea cu care trăia anumite fapte, *timpul astral* – momentul astral ce corespundea nașterii, căsătoriei, morții sau oricărui alt eveniment important din viața unei persoane și nu în ultimul rând, *timpul eternității* pe care l-a descoperit de două ori: prima oară când și-a dat seama că este nemuritor și a doua oară când a constatat că există un timp comun între el și bunica lui, între el, tata și mama, între el și viitorii lui copii.

Fascinația timpului, zugrăvită foarte bine de către narator, cuprinde personajul la modul cel mai serios cu putință și îl poartă către tărâmurii pe care de obicei un copil nu le poate explora decât atunci când a căpătat experiența complexă a vieții. Personajul însă simte, percepe și trăiește timpul, ba chiar îl împletește în propria-i persoană imaginându-se o „*funie de nisip, de timpuri, de pulberi pământene și astrale*”. Personajul vede funia ca pe simbolul ascensiunii (la fel ca scara, arborele sau firul de păianjen) deopotrivă mijloc și dorință de a accede către înalt, căci împletită sau înnodată, funia simbolizează orice formă de legătură și deține virtuți secrete și magice necesare unei călătorii în viață și spre viață. Nisipul din care este alcătuită funia reprezintă matricea - capacitatea nisipului de a se strecura în spațiile timpului și de a-l reproduce pentru momente infime de existență, iar numărul boabelor sale este numărul păcatelor de care se leapădă și al anilor pe care îi cere pentru a se consacra prin momente astrale. *Funia de nisip* și atingerea sa, contopirea cu ea semnifică căutarea tihnei, a siguranței și a regenerării, e acel *regressus ad uterum* de care vorbesc psihanaliztii, reîntoarcerea la viață prin viață și prin întrepătrunderea timpurilor personale și impersonale. Perspectiva naratorului-personaj asupra vieții se rezuma la două concepte: teatrul de păpuși și gara. Poate nu întâmplător au fost alese aceste două sintagme, care nu fac altceva decât să întărească ideea că personajul nostru era unul cu trăiri și simțiri profunde încă de mic, cu o copilărie marcată de întrebări și răspunsuri deconcentrate, traumatizată de propria privire idolatrizatoare sau de vederea altor feluri de ochi, mai înțelegători, mai tranșanți, mai cruzi sau mai iubitori; și cu o adolescență mai puțin reprezentată, după cum era și normal, dar în care este foarte bine surprins momentul erotic incipient și gândirea introspectivă pur contemplatoare cu slabe reminiscențe critice. Viața copilăriei sale este așezată pe hârtie ca trasee inițiatice permanente și ca imposibilitatea retrăirii unor momente deja trecute, „imposibilitatea de a rămâne prizonier al unui timp pe care singur și l-ai decupat”. Astfel spus, începe încă de foarte mic să învețe să citească, apoi să scrie, să se împrietenească, să se afle în intimitatea bolii și odată cu aceasta în intimitatea morții, să intre în labirint, în pădure, în natură. Raporturile cu rudele, mai ales cu părinții i-au marcat evoluția și după ce mama l-a

părăsit a început să dezvolte o teamă instinctivă și puternică de a nu mai fi abandonat de persoanele din jurul său, teamă care se manifesta de cele mai multe ori în vise și coșmaruri. Timpul îi împletea viața în mod independent de el și-l lua ca martor la evenimentele obișnuite ale scurgerii sale ireversibile. Astfel și-a început călătoriile intrând în pădure, admirând-o și apropiindu-se de ea, simțind că face parte din ea, considerând-o un labirint plin de drumuri înfundate și având ca singură scăpare copacii, arborii, acei *axis mundi* care doar pe verticală îți pot arăta calea și pe care îi asemena cu oamenii, apoi a urmărit și a încercat să înțeleagă lumea animalelor și a învățat de la ele cum trebuie să lupte pentru supremație, cum natura sau forțele pun perfecțiunea în spirala melcului și cum tot natura și legile sale nescrise sacrifică unele animale pentru ca oamenii să poată supraviețui – își integra natura în propria ființă, o iubea și o visa frumos și urât, făcea parte din ea și din Rai în același timp. Mai târziu a experimentat spaima scrisului când aproape că s-a rătăcit în propriile sale cuvinte, apoi a început să le stăpânească, să se joace cu ele, să le așeze în rime, versuri, poezii, să facă corespondențe și să le înțeleagă creând și devenind Demiurg; a aflat în labirintul cuvintelor că o minciună poate fi uneori mai puternică decât adevărul și așa și-a descoperit vocația având de ales dintre a fi: actor, iluzionist, scriitor sau om politic. Cuvântul l-a făcut pentru prima dată să se îndepărteze de religiozitate și orice contact cu aceasta și tot cuvântul i-a arătat o cale atunci când l-a revelat pe Iisus ca „Îi-sus”. Ca orice copil avea fascinația lucrurilor mici, dar și fascinația titanilor, a zeilor atotputernici cu care se identifica atunci când întâmplări ciudate îi intersectau viața. Își amintește despre tatăl său care venind într-o seară beat a început să-i mestece piciorul crezând că e de mâncare - fapt care l-a făcut prizonier în timpuri antice substituindu-și tatăl lui Saturn care își ținea fiii închiși, sau lui Cronos care își înghițea fiii – însă asta îl făcea pe el zeu și tot ce conta era toată puterea lumii concentrată în mâinile lui, un copil.

Deloc întâmplător cartea începe și se termină cu același cuvânt: *mama*. Inițial mama reprezenta ceva mult prea vag pentru a putea fi înțeles pe deplin. Avusese atâtea mame! Și pentru toate a purtat în suflet dragostea pură, neîntinată și sinceră *însă mamele lui nu aveau copii* și asta adâncea prăpastia din sufletul său. În ultimul text al bildungsromanului este proiectată în vis imaginea naturii metamorfozate, a naturii alegorice, mama tuturor, dar în acel moment doar mama sa dorită, căutată.

Naratorul încearcă „ un proces de reinițiere, o dializă a sângelui amintirilor.” Perspectivele narrative oferă cititorului posibilitatea de a pătrunde atât în lumea naratorului-personaj cât și în lumea naratorului care realizează o detașare obiectivă de universul copilului inocent și o trăire matură a frăgezimilor diafane și a imaginilor necosmetizate, pure, primare. Analepsele, dar și prolepsele reprezintă instrumentele cu care naratorul realizează conexiunea între amintiri și perspectivele temporale lăsând memoria să dețină rolul principal într-o piesă jucată în forma ei clasică respectând regula celor trei unități.

Dacă te aștepți să găsești ficțiune într-o asemenea carte atunci ai șanse minime să o faci, căci în *Funia de nisip*, Lucian Strochi zugrăvește imagini și portrete inedite ale oamenilor care i-au marcat copilăria, descrie întâmplări obișnuite fiecărui copil de până

la opt ani, însă o presară cu momente ce te transpun într-un spațiu sacru al copilăriei, momente triste și fericite, (momente pe care le-ai trăit și tu în calitate de cititor doar că în propriul tău timp psihologic și cu propria ta viziune asupra evenimentelor), dar și cu trimiteri mitologice sau confirmate științific care îți dau iluzia verosimilității. Dar ce poate fi neverosimil într-o carte cu asemenea specific?

Pot afirma că m-am regăsit în această carte și mi-am regăsit nu anumite evenimente sau activități (inițierea în scris, în natură, prietenie, moarte) despre care pot spune că au fost dacă nu identice, atunci foarte apropiate de realitatea mea, ci anumite stări, emoții și sentimente descrise cu o precizie uimitoare și care m-au impresionat în mod plăcut din moment ce corespundeau clipelor trăite de copilul din mine acum câțiva ani.

Meritul cărții este cu atât mai mare cu cât reușește să transpună aceste imagini și trăiri între copertile sale, amintiri care au necesitat îndelungi forțări/forări ale trecutului și modalități chinuitoare pentru a întrezări conturul difuz al lumii ce s-a scurs cu ochiul miop ce nu cunoștea încă lumina lentilei divergente a realității.

Cititorule, dacă ar fi să-ți sugerez ceva atunci când vei citi această carte, atunci acel ceva s-ar limita la a încerca pe cât de mult posibil să te detașezi de realitatea imediată în care trăiești și să te lași regenerat de realitatea trecutului care mai poate să reînvie în tine sentimente pure și nealterate, emoții ce nu pot fi decât extreme și trăiri intense pe care încă le mai ai dar le ții uitate în tine.

Pentru că, ce altceva poate fi mai frumos și mai curat decât nu copilul din alții și copilul din noi?!

Ioana SĂRĂCILĂ